

กานต์ชนก ดาบสมเด็จ. 2559. “การบริหารจัดการโฮมสเตย์ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา ชุมชนผู้ไทยบ้านโนน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์” ใน วารสาร วิถีสังคมมนุษย์. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม. หน้า 310-327.

การบริหารจัดการโฮมสเตย์ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษา ชุมชนผู้ไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
Home Stay Management Based on The Sufficiency
Economy Concept A Case Study of Phutai Bann Pon
Community Khammuang District Kalasin Province

กานต์ชนก ดาบสมเด็จ*

Kanchanok Dabsomdet

* อาจารย์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนผู้ไทยบ้านโพ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 2. เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนผู้ไทยบ้านโพตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโฮมสเตย์ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนผู้ไทยบ้านโพ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาโดยมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 2. การสำรวจเก็บและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม 3. การจัดเวทีชาวบ้านและระดมความคิดกับผู้นำชุมชน 4. วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลและสรุปออกมาเป็นรายงานและผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยทำให้ได้ข้อมูลบริบทชุมชนของแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลโพ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ามีศักยภาพที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนผู้ไทยบ้านโพ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมและประเพณีการแต่งกายที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบผู้ไทยที่ดำเนินแบบพอเพียง การทอผ้า การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การทำเครื่องจักสาน การทำสวนพุทรา ที่นอกเหนือจากการทำไร่แล้วยังสามารถเป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกของชุมชนอีกด้วย โดยเฉพาะผ้าไหมแพรวาที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวและได้รับการยอมรับว่าเป็นราชินีแห่งไหม แต่จากการศึกษาวิจัยได้พบประเด็นปัญหาในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ของชุมชน และผู้เกี่ยวข้องที่ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้จนถึงขนาดทำให้การดำเนินการโฮมสเตย์ต้องหยุดชะงักไม่เป็นไปตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการโฮมสเตย์โดยการจัดเวทีชาวบ้านและผู้นำชุมชน ทำให้ทราบถึงปัญหาของชุมชนในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ชัดเจนขึ้น ชุมชนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวและบริหารจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนให้มีความเข้มแข็งมากกว่าที่เป็นอยู่โดยพึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีบทบาทในการส่งเสริมให้มากขึ้นและต่อเนื่อง และร่วมกับชุมชนหาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ของชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนผู้ไทยบ้านโพต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ โฮมสเตย์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of this research are 1) to study cultural tourism of Phutai Bann Pone Community Kammung District Kalasin Province, 2) to study for community-based tourism in Bann Pone based on a concept of Sufficiency Economy and 3) to study some extents to home-stay management based on a concept of Sufficiency Economy of Phutai Bann Pone community, Kammung District, Kalasin Province. In a part of the research methodology, the researcher uses an approach of quantitative research. The four-step process is relevant to 1) studying the literature reviews of tourism, 2) surveying and collecting involved data in the area, 3) organizing the community stage and brainstorming thoughts from leaders in the community and 4) analyzing gathered data and summarizing reports and results.

This research explores the context of Tourism in Bann Pone Community Kammung District, Kalasin Province. It was found that Bann Pone Community located in Kammung District, Kalasin Province is capable in manipulating cultural tourism, which was then developed based on the concept of Sufficiency Economy. The Phutai cultural and traditional clothing were outstanding and unique. The traditions of Phutai ethnical lifestyle such as weaving, sericulture, wickerwork and jujube gardening relied on the sufficiency economy. They were produced not only for the purpose of daily life usage but also for exporting and selling in community. Especially, Phrae-Wa Silk became a unique cloth of the northeast. Phrae-Wa Silk of Phu Thai community was renowned as queen of Thai silk.

One of the problems found in this research was that the management of home-stay tourism towards the participation of the community is major problem. Another is that, there were the lacks of the educated specialists not having enough knowledge of home stay management. Local agencies

or organizations were not able to meet required objectives.

Keyword : Management, Home Stay, The Sufficiency Economy Concept

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 รัฐบาลให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว โดยได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นวาระชาติ ภายใต้แนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศ สู่ความยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการพัฒนาปรับโครงสร้างภาคบริการ ให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มีศักยภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ซึ่งมีกรอบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ 2 แนวทางหลักคือการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและพัฒนายกระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในเชิงกลุ่มพื้นที่ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและชุมชน และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดสมดุลอย่างยั่งยืน เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น ภาคชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พร้อมทั้งขยายการพัฒนาทุนของประเทศที่มีศักยภาพจาก 3 ทุนเป็น 6 ทุน คือ ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุนมนุษย์ ทุนกายภาพ ทุนสังคม ทุนการเงิน และทุนทางวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) จากแผนพัฒนาดังกล่าว “ทุนทางวัฒนธรรม” เป็นเครื่องกำหนดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมและยังเป็นเครื่องวัดความเจริญและความเสื่อมของสังคม แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2550 – 2559 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนางานศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและความมั่นคงทางวัฒนธรรมท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Unity in Diversity) และสามารถดำรงภูมิปัญญาของสังคมไทยตลอดจนปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม และเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันและอนาคต ซึ่งแสดงถึงการมีภูมิคุ้มกัน และสามารถดำรงตนได้อย่างมีเหตุมีผลพอดี พอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ เกิดความสมดุลมั่นคงและยั่งยืนสืบไป (กระทรวงวัฒนธรรม, 2550)

การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่อยู่ภายใต้กรอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กำลังได้รับความนิยม เป็นการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวพื้นเมืองที่มีวัฒนธรรมเป็น

เอกลักษณ์ประจำถิ่น กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรมอยู่ในรูปแบบที่ได้รับความรู้หรือประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมจากแหล่งท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันก็มีความเพลิดเพลินรวมอยู่ภายใต้กรอบของการมีจิตสำนึกในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ดังนั้นจึงมีการจัดการที่พิกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มสัมผัสวัฒนธรรมชนบทโดยนักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้าน เพื่อที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของเจ้าของบ้าน มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันหรือที่เรียกกันว่า “โฮมสเตย์” (ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์, 2542) เพื่อให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่นและให้เกิดความร่วมมือของคนในชุมชน อันจะเป็นแนวทางที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนต่อไป ดังนั้น แนวทางทฤษฎีที่เหมาะสม ต่อการนำมาพัฒนาที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนได้คือ การใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชนนิกรชาวไทย โดยแนวปรัชญานี้เป็นการชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันกันสูง

จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวโดยเฉพาะ 9 มหัศจรรย์ ของดีจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ พระธาตุยาคู โป่งกลาง หลวงพ่อองค์ดำ พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยา หาดทรายขาว วัดภูคาว และผ้าไหมแพรวา ซึ่งผ้าไหมแพรวาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนบ้านโพนผู้ไทยเป็นชุมชนที่มีการสืบสานวัฒนธรรมผู้ไทยโบราณไว้อย่างชัดเจนหลายด้าน ชุมชนมีการรวมกลุ่มกันอย่างสามัคคี ซึ่งแสดงถึงรากเหง้าของวัฒนธรรมที่มีมาอย่างยาวนาน เช่น หัตถกรรมการทอผ้าไหมแพรวา ที่มีชื่อเสียงได้รับรางวัลผลิตภัณฑ์โอท็อป 5 ดาว หัตถกรรมจักรสาน วิถีชีวิตผู้ไทย โบราณสถานโบราณวัตถุ ดนตรีพื้นเมืองผู้ไทย อาหารพื้นเมืองผู้ไทย ซึ่งจากความโดดเด่นของวัฒนธรรมนี้เอง จึงมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าควรมีการศึกษาวิจัย การบริหารจัดการโฮมสเตย์ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาชุมชนผู้ไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโพน ที่ยั่งยืนของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารจัดการโฮมสเตย์ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาชุมชนผู้ไทยบ้านโนน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

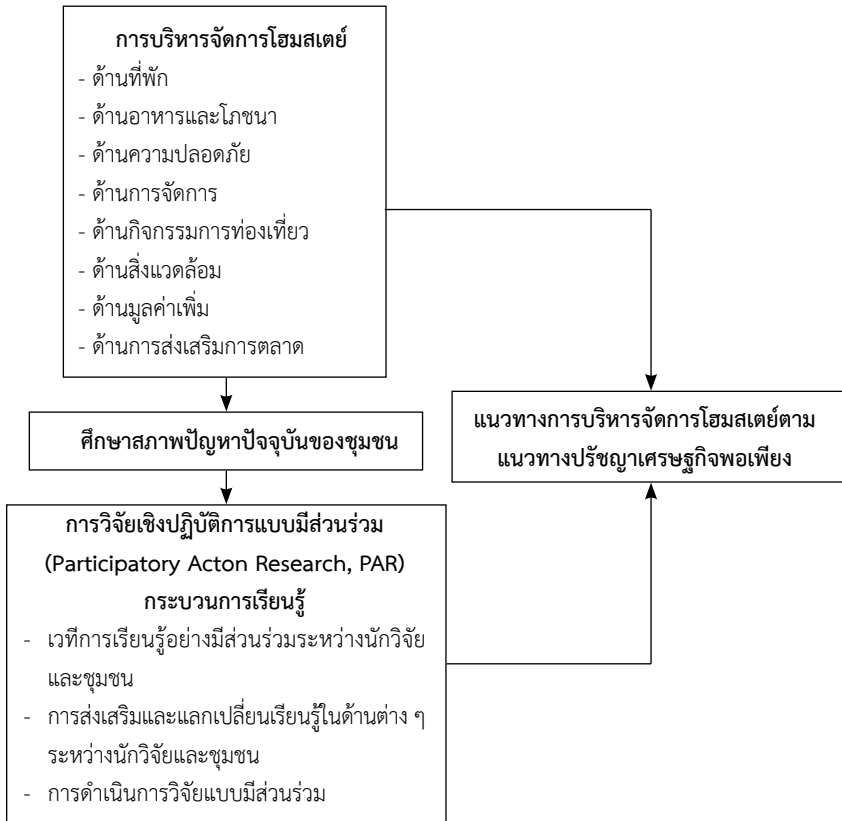
1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทฤษฎีการท่องเที่ยว แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับโฮมสเตย์เพื่อให้เข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวความคิดการมีส่วนร่วมเพื่อการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2. การสำรวจและรวบรวมข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับบริบทชุมชน แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และข้อมูลการบริหารจัดการโฮมสเตย์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์หาแนวทางการบริหารจัดการโฮมสเตย์ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. จัดเวทีชาวบ้านและการประชุมผู้นำชุมชน โดยได้เชิญผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนในเขตบ้านโนน ราษฎรท้องถิ่น ประชาชนที่อาศัยในเขตชุมชนบ้านโนน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการโฮมสเตย์ เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและยืนยันข้อมูล วิทยากรวิจัยข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทุกมิติไว้ รวมทั้งหาแนวทางในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน

4. การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลขั้นสุดท้าย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พร้อมกันนั้นได้นำเสนอแนวทางการบริหารจัดการโฮมสเตย์ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนให้แก่ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อหาวิธีการเผยแพร่ข้อมูลในระดับกว้างต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ผลการวิจัยตอนที่ 1 บริบทชุมชนผู้ไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.1 ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาในการเดินทางมาสร้างบ้านแปลงเมืองของชาวผู้ไทยบ้านโพน ตำบลบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งขึ้นในราว พ.ศ. 2400 ก่อนตั้งบ้านขึ้นครั้งแรก มีคนมาด้วยกัน 3 กลุ่ม คือ 1.กลุ่มพ่อเฒ่าพรมบุตร 2.กลุ่มตาโต 3.กลุ่มเฒ่าขุน ได้อพยพมาจากกุตุบาท (อำเภอกุตุบาท) มาตั้งครั้งแรกที่บ้านหนองจอก (ห่างจากบ้านโพนปัจจุบันไปทางบ้านหนองซ่างประมาณ 2 กม.และได้ปักหลักทำมาหากิน

อยู่นานประมาณ 10 ปี ต่อมาเห็นว่าบ้านหนองจอกคับแคบและชุมชนมาก จึงย้ายออกไปคนละทางพวกหนึ่งได้ย้ายไปอยู่หนองช้าง อีกพวกหนึ่งได้ย้ายมาอยู่บ้านนาหลบ ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของบ้านโพน ห่างจากบ้านโพนประมาณ 10 เส้น ทำมาหากินได้ประมาณ 4-6 ปี เห็นว่าบ้านนี้ยังคับแคบอีก จึงถอยมาหาที่ตั้งบ้านใหม่ ซึ่งตั้งอยู่จนถึงวันนี้โดยให้นามว่า “บ้านโพนไทย” ตั้งเผ่าขุนเทพบริหารเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และหมื่นภูธรเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ได้ทำมาหากินกันอย่างมีความสุข ชาวผู้ไทยบ้านโพนเป็นผู้ที่ชอบเข้าวัดฟังธรรม ทำบุญ ทำทานรักษาศีล ซึ่งมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่อดีต โดยทั่วไปชาวผู้ไทยจะปลูกฝังให้บุตรหลาน รู้จักทำบุญทำทาน เมื่อถึงวันพระมักนิยมไปทำบุญที่วัดกัน โดยเฉพาะวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานบุญ ประเพณีตามฮีตสิบสอง ซึ่งชาวผู้ไทย จะมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเช่นเดียวกับสังคมไทยอีสานทั่วไปเช่น บุญผะเหวด บุญบั้งไฟ บุญออกพรรษา บุญกฐิน เป็นต้น

1.2 ประเพณีและวัฒนธรรม

1. ด้านวัฒนธรรมประเพณีการแต่งกาย

ชาวผู้ไทยบ้านโพนจะมีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เรียกว่า “ชุดผู้ไทย” โดยผู้ชายใส่ผ้าโสร่งไหมสวมเสื้อสีครามหรือสีดำมีแถบใช้ผ้าสไบผูกเอว ส่วนผู้หญิงนุ่งผ้าถุงไหมมัดหมี่ สวมเสื้อแขนกระบอกสีครามหรือสีดำห่มสไบเฉียงที่บ่าด้วยผ้าไหมแพรวาสีแดงครั้งที่ทอเอง

2. ด้านวัฒนธรรมการทอผ้า

ชาวผู้ไทยบ้านโพนทุกคนจะผูกพันและทุ่มเทให้กับผ้าแพรวา ซึ่งเป็นผ้าไหมที่ทอเป็นผืนมีขนาดความยาว 1 วา หรือประมาณ 2 เมตรเศษ ซึ่งการทอผ้าไหมแพรวาวิจิตรงดงามจนได้รับการขนานนามว่า “แพรวาราชนิแห่งไหม” เมื่อสตรีย่างเข้าสู่วัยสาวจะได้รับการฝึกสอนให้ทอผ้าแพรวาทุกลำดับขั้นตอนตั้งแต่การดูแลต้นหม่อน การเลี้ยงตัวไหม การสาวไหม การฟอกไหม การเส้นฝ้าย ไปจนถึงการทอประดิษฐ์เป็นลวดลายต่าง ๆ ซึ่งมีลวดลายที่แตกต่างกันถึง 60 ลาย อาทิ แพรวาลายเกาะ แพรวาลายถ่วง (แพรวา 2 สี) ผ้าสไบ 10 ลาย ผ้าพันคอ (แพรวา 3 สี) รวมทั้งผ้าแพรวาที่เป็นผ้าปูกลางโต๊ะ ผ้ารองจานซึ่งพัฒนามาจากผ้าแพรวาที่ใช้เป็นผ้าพันผมเมื่อแต่งกายแบบผู้ไทยบ้านโพนเต็มชุด

3. ด้านวัฒนธรรมภาษา

ภาษาของชาวผู้ไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะซึ่งแตกต่างจากภาษาอีสานทั่วไปโดยส่วนมากจะไม่มีเสียงสระ“โอ”แต่จะผสมเสียงเป็นสระ“เออ”แทน เช่น

ไปตะเลอ แปลว่า ไปที่ไหน

มาตะเลอ แปลว่า ไปไหนมา

ไปเอ็ดเผอ แปลว่า ไปทำไม

เอ็ดเผอ แปลว่า ทำอะไร

4. ด้านวัฒนธรรมอาหาร

อาหารของชาวผู้ไทยบ้านโนนเป็นอาหารพื้นบ้านจากธรรมชาติตามฤดูกาลที่ไม่มีสารพิษ นิยมรับประทานประเภทใบจากต้นไม้ใหญ่ ใบไม้ที่มีรสเปรี้ยว มีกลิ่นหอม จะนำมารับประทานดิบ ๆ กับอาหารประเภทยำ หลน หรืออาหารสำคัญของชาวอีสาน คือ ส้มตำ ไก่บ้านใส่หน่อหอยอ่อน ๆ ต้มไก่บ้านแกงยอดอ้อย แกงหน่อไม้ ชูพางวัว ลาบเป็ด เมี่ยงปลา ลาบ ก้อย ส้มตำ ปลาเผา

5. การฟ้อนรำ

ชาวผู้ไทยบ้านโนนมีศิลปะการฟ้อนรำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแบบชาวบ้านดั้งเดิม มีการสืบทอดและพัฒนาการจนถึงปัจจุบันมีอยู่ 2 ชุดด้วยกัน คือ ฟ้อนละครผู้ไทยและฟ้อนผู้ไทย โดยมีการฟ้อนในงานบุญบั้งไฟหรืองานพิธีการที่สำคัญ ซึ่งมีบทบาทในการสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนและสังคมเป็นอย่างมาก

ฟ้อนผู้ไทย เป็นการฟ้อนที่เกิดจากการต้องการของชาวผู้ไทยเพื่อฟ้อนถวายองค์สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถในปี พ.ศ. 2521 ท่าฟ้อนที่คิดประดิษฐ์ขึ้นครั้งแรกมี 5 ท่าได้แก่ท่าเดินผู้ไทย ท่าฟ้อนช้าง ท่ายิง ท่าม้วนหาง และท่าวงเดือน เอกลักษณ์ของการฟ้อนจะมีความสมจริงตามชื่อท่า ปัจจุบันได้มีการคิดท่าเพิ่มเติม 2 ท่า คือ ท่าฟ้อนเฉียง และท่าลง เอกลักษณ์การฟ้อนจะเน้นลีลาความอ่อนช้อย และมีการกำหนดระยะของการจัดวางท่าอย่างชัดเจน

ฟ้อนละคร (ละคร) มีลักษณะการฟ้อนที่แตกต่างจากฟ้อนละครของชาวผู้ไทยในถิ่นอื่นๆ เนื่องจากการฟ้อนในรูปแบบขบวนและเดินฟ้อนไปเรื่อย ๆ ที่มีการสวมเล็บแบบฟ้อนกลองต๋มหรือเซิ้งบั้งไฟ ซึ่งการฟ้อนฟ้อนละครของชาวผู้ไทยในถิ่นอื่น ๆ จะฟ้อนโดยไม่สวมเล็บ และเป็นการฟ้อนเป็นวงไม่ขยับหรือเคลื่อนวงออกไปไหน เป็นการวาดลีลาการฟ้อนของชายหนุ่มเป็นสำคัญ

พื่อนละคอน (ละคร) ผู้ไทยของชาวบ้านโพนมีพัฒนาการแบ่งเป็น

3 ช่วงคือ

1. ยุคดั้งเดิม (พ.ศ. 2459–2512) เป็นการพ่อนที่ไม่มีแบบแผน กระบวนท่าที่ชัดเจน

2. ยุคฟื้นฟู (พ.ศ. 2532–2539) เป็นการพ่อนอย่างมีรูปแบบ และมีการคิดท่าพ่อนขึ้นมาอีก 4 ท่า ได้แก่ ท่าเดินทาง ท่ารำลาวละคอน ท่าซึ้งละคอน และท่าสาละวัน

3. ยุคการประยุกต์ (พ.ศ. 2539–ปัจจุบัน) รูปแบบการพ่อนและองค์ประกอบในการพ่อนมีการปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสมและสวยงาม

6. งานประเพณีบุญบั้งไฟ

ชาวผู้ไทยบ้านโพนอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีบุญบั้งไฟ และอนุรักษ์วัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโพนซึ่งจะมีการแสดงพ่อนรำผู้ไทยของชาวบ้าน ซึ่งแต่งกายด้วยชุดผู้ไทยอย่างยิ่งใหญ่สวยงาม เพื่อเผยแพร่แหล่งผลิตผ้าไหมแพรวาคุณภาพดีของประเทศให้เป็นที่รู้จัก

7. งานสืบสานวัฒนธรรมผู้ไทย ผ้าไหมแพรวา พุทธาหวานของดีอำเภอคำม่วง

2. ผลการวิจัยตอนที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนผู้ไทยบ้านโพนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ร่วมหารือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นเทศบาลโพนผู้นำชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียเพื่อพิจารณาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนและแนวนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเทศบาล ซึ่งจากวิสัยทัศน์เทศบาลตำบลโพนได้ส่งเสริมให้ชุมชนผู้ไทยบ้านโพนได้สื่อสารความมีอัตลักษณ์สู่สังคมเช่นภูมิปัญญาท้องถิ่น (การทอผ้าแพรวา) เรื่องศาสนาและความเชื่อ วิถีชีวิตดั้งเดิม การแต่งกาย ภาษา รวมถึงความโดดเด่นทางวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะทำให้ชุมชนผู้ไทยบ้านโพนมีเสน่ห์นำมาสัมผัสผ่านประสบการณ์ตรงจากนักท่องเที่ยวที่มาพักโฮมสเตย์

แหล่งท่องเที่ยวถือเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การบริหารจัดการโฮมสเตย์ให้ประสบความสำเร็จได้จากการศึกษา และรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตตำบลโพน พบว่าตำบลโพนมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา แหล่งท่องเที่ยวทางเกษตร แหล่งท่องเที่ยว

เที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณี แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมการกิน ซึ่งหน่วยงานของรัฐก็ได้สนับสนุนให้ชุมชนบ้านโพนเป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทย ผ้าไหมแพรวา และเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมท่องเที่ยวต้องมา จึงทำให้ชุมชนผู้ไทยบ้านโพนมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ทรัพยากรในชุมชนตามปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนประเด็นทางการท่องเที่ยวของชุมชนผู้ไทยบ้านโพน ผู้วิจัยจึงสรุปข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ภายในเขตชุมชนผู้ไทยบ้านโพน ดังนี้

1. **วัดป่ารังสีปาลิวัน** พระบรมธาตุเจดีย์ฐิตสีลมหาเถรานุสรณ์ “พระอรียเวที” หรือ “หลวงปู่เขียน ฐิตสีโล” เป็นพระเถรอาจารย์ผู้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดที่วัดป่ารังสีปาลิวันมีพระบรมธาตุเจดีย์ฐิตสีลมหาเถรานุสรณ์ เป็นเจดีย์ที่สง่างามตามคติพุทธศาสนา แฝงด้วยสัญลักษณ์ของการเป็นตัวตนของชุมชนผู้ไทยบ้านโพน โดยใช้แพรวาเป็นสื่อ ภายในมีพระบรมสารีริกธาตุและพระธาตุของเกจิอาจารย์ที่ล่วงลับไปแล้ว

2. **สวนพุทรา** บ้านโพนเป็นแหล่งปลูกพุทราหวานที่ได้รับความนิยมของตลาด โดยเฉพาะพันธุ์มสด พันธุ์จัมโบ้ และพันธุ์สามรส ผลผลิตมากในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์ การขายมีทั้งขายส่ง ขายปลีก พ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อ มีหลายจังหวัดเกือบทุกที่ทั่วภูมิภาค

3. **ศูนย์ศิลปาชีพทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน** เป็นแหล่งแสดงสินค้าผ้าแพรวา เสื้อผ้าไหมแพรวาส่งสำเร็จรูป เสื้อผ้าฝ้ายสำเร็จรูป ของที่ระลึก และผลิตภัณฑ์โอท็อปของชุมชนผู้ไทยบ้านโพน โดยเปิดจำหน่ายทุกวัน เวลา 10.00 น. – 18.00 น.

4. **ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมผู้ไทยผ้าไหมแพรวาบ้านโพน** เป็นศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญา จากต้นน้ำสู่ปลายน้ำที่จัดแสดงเรื่องราววิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของชุมชนผู้ไทยบ้านโพนผ่านประติมากรรมหุ่นปั้น และพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยาผู้ไทยบ้านโพน มีการจัดแสดงนิทรรศการหมุนเวียน นอกจากนี้ยังมีหอชมเมืองที่สามารถชมทัศนียภาพชุมชนผู้ไทยบ้านโพน ถ่ายภาพมุมสูงของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม และชุมชนผู้ไทยบ้านโพนได้

3. ผลการวิจัยตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการโฮมสเตย์ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนผู้ไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

แนวนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลโพน ซึ่งจากวิสัยทัศน์ของเทศบาลตำบลโพนมุ่งเน้นด้านผังเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาสังคม ด้านอุตสาหกรรม และเศรษฐกิจฐานราก ด้านการบริหารและการปกครอง โดยได้ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชน

ผู้ไทยบ้านโนนเป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์ที่ได้รับการประเมินมาตรฐานเมื่อปี พ.ศ. 2554 และมีการจัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์เพื่อรองรับผู้ที่มีความประสงค์จะเข้าพัก โดยมี นายประวิทย์ วงศ์เจริญ เป็นประธานกลุ่ม ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนโฮมสเตย์จำนวน 11 หลัง โดยมีอัตราค่าบริการดังนี้ ค่าที่พักคนละ 100 บาท/คน/คืน หรือคนละ 150 บาท/คน/คืน (รวมอาหารเช้าที่เจ้าของบ้านโฮมสเตย์) จากการลงพื้นที่วิจัยทำให้เห็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาวผู้ไทย ได้แสดงออกให้เห็นผ่านวิถีการดำรงชีวิตของชาวบ้านโนน อันสะท้อนถึงการพึ่งพาอาศัยอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้องรวมทั้งความรักสามัคคีของชาวบ้านที่ร่วมกันสร้างชุมชนที่สงบงาม และมีวัฒนธรรมการกินอยู่อย่างพอเพียงเป็นเสน่ห์ที่รอให้นักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสกับวิถีแห่งวัฒนธรรมผู้ไทย โดยเฉพาะชาวผู้ไทยบ้านโนนมีลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่น มีอริยาบถไมตรีอันดี อ่อนน้อมถ่อมตน มีความเอื้ออารีต่อบุคคลอื่น ๆ ชยัน อดทน ซื่อสัตย์ต่อกัน มีความสมัครสมานสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว หากจะทำการใดก็ตามด้วยความพร้อมเพรียงกัน ทั้งยังมีความมุ่งมั่นในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของตนไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนยังคงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นผู้ไทยติดตัวไปตลอด เช่น ภาษาพูด การแต่งกายและการทอผ้าไหมแพรวาที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น หากนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านโนนต้องพักอยู่กับครอบครัวชาวผู้ไทย(โฮมสเตย์)จะได้รับบรรยากาศอบอุ่นแบบพี่น้อง และได้เรียนรู้การใช้วิถีชีวิตที่ดำเนินตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การทอผ้า การจักสาน การปลูกพุทรา เป็นต้น

ความโดดเด่นของชุมชนผู้ไทยบ้านโนนที่ดำเนินวิถีชีวิตแบบพอเพียง ทำให้ชุมชนผู้ไทยบ้านโนนมีศักยภาพในการบริหารจัดการบ้านโฮมสเตย์ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ เมื่อศึกษารายละเอียดโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกชาวบ้านในชุมชนสมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์ ประธานกลุ่มโฮมสเตย์ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในงานโฮมสเตย์ พบว่า มีปัญหาในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนผู้ไทยบ้านโนน โดยการดำเนินการบ้านโฮมสเตย์ของชุมชนผู้ไทยได้หยุดการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มาเป็นเวลานานแล้ว และไม่ได้มีการขอประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ต่อหลังจากที่หมดอายุเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2556 ซึ่งสรุปประเด็นได้ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เทศบาลตำบลโนนได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาไว้ภายใต้วิสัยทัศน์เทศบาลโนนน่าอยู่ เชิดชูวัฒนธรรม การเกษตรอุตสาหกรรม นำพาการ

ศึกษา พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาเทศบาลตำบลโพน มีอยู่ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสังคมการท่องเที่ยว การเกษตรและเศรษฐกิจ การบริหารและการเมือง การปกครอง เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลโพน ก็เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์ของจังหวัดกาฬสินธุ์

เทศบาลตำบลโพนถือเป็นชุมชนที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวสูง จะเห็นได้จากศักยภาพในการให้บริการที่พักประเภทโฮมสเตย์ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและตัดสินใจศึกษาการหาแนวทางในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบส่วนท้องถิ่นถือเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนา เมื่อพิจารณาจากนโยบายการบริหารเทศบาล ของคณะผู้บริหารในด้านเศรษฐกิจมีการวางนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนทางด้าน การเพิ่มรายได้ให้ประชาชน ผ่านการให้ความรู้ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มทักษะและการหาช่องทางการตลาดซึ่งหากส่งผลในทางปฏิบัติก็จะทำให้เศรษฐกิจของบ้านโพนมีความเข้มแข็ง เมื่อพิจารณาแผนพัฒนา ปี 2556-2558 เทศบาลตำบลโพนได้กำหนดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ โดยการฝึกอบรมสมาชิกบ้านโฮมสเตย์และประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยว กำหนดระยะเวลาดำเนินกิจกรรมตามแผนตั้งแต่ ปี 2556-2558 รวม 3 ปี ใช้งบประมาณ ปีละ 70,000 บาท แต่เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาเทศบัญญัติของเทศบาลตำบลโพน ตั้งแต่ ปี 2556-2558 แล้วพบว่าไม่ได้มีการนำโครงการที่ตั้งไว้ในแผนพัฒนามาบรรจุเข้าสู่เทศบัญญัติประจำปีเลยทั้ง 3 ปี โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์จึงไม่ได้ถูกปฏิบัติเป็นเพียงแต่ปรากฏในแผนพัฒนาเท่านั้น

2. ด้านการบริหารจัดการของภาคชุมชน

ประธานกลุ่มโฮมสเตย์และสมาชิก ได้สะท้อนปัญหาว่า นอกจากขาดการส่งเสริมที่ต่อเนื่องจากภาครัฐในท้องถิ่น ความพร้อมของชุมชนก็มีส่วนในการดำเนินงานบ้านโฮมสเตย์ เพราะเจ้าของบ้านมองว่ามีภารกิจอื่นที่ต้องทำ และการเตรียมการต้อนรับนักท่องเที่ยวต้องเสียเวลานานในการทำความสะดวกบ้านและปรับปรุงภูมิทัศน์ของบ้าน อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนสามารถเที่ยวชมได้ภายในวันเดียวโดยไม่ต้องมาพักค้างคืน ในช่วงแรกที่มีกลุ่มโฮมสเตย์มีนักท่องเที่ยวมาพักส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่มาศึกษา ดูงาน และกลุ่มสถาบันการศึกษาที่พานักศึกษามาเรียนรู้ศึกษาดูงาน โดยจะได้รับ

การประสานงานมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ปัจจุบันนี้ขาดนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักโฮมสเตย์เป็นเวลานานมาก และไม่ได้ประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์หลังจากหมดอายุ บ้านโฮมสเตย์หลังสุดท้ายที่รับนักท่องเที่ยว (บ้านเลขที่ 26 หมู่ 3) ซึ่งเป็นบ้านที่มีศักยภาพสูงที่สุดในกลุ่มบ้านโฮมสเตย์ ในช่วงที่ดำเนินการบ้านโฮมสเตย์ส่วนมากได้รับนักท่องเที่ยว VIP ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำ และนักท่องเที่ยวที่รับครั้งสุดท้ายคือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (ประเทศแคนาดา) โดยเจ้าของสะท้อนปัญหาว่า ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ ในท้องถิ่น และไม่ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มโฮมสเตย์ และในปัจจุบันไม่มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักโฮมสเตย์ ส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยวเดินทางแบบไม่พักค้างคืน

แนวทางการบริหารจัดการโฮมสเตย์ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อให้สอดคล้องกับรอบคอบขั้นชีวิตคุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์ของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาควรมีการวางแผนการบริหารจัดการโฮมสเตย์ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านที่พัก ควรมีการอนุรักษ์บ้านผู้ไทยโบราณที่มีอยู่ให้คงอยู่ต่อไป และดูแลความสะอาดในบ้าน และบริเวณรอบ ๆ บ้านพัก มีการจัดแต่งภูมิทัศน์ให้สวยงาม ปลูกพืชผักสวนครัวและพืชสมุนไพร ถ้ามีป้ายบอกชื่อสมุนไพรพร้อมสรรพคุณ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวทางวิถีชีวิตพอเพียง

2. ด้านอาหารและโภชนาการ ควรประกอบอาหารพื้นเมืองและอาหารตามฤดูกาลของท้องถิ่น โดยใช้พืชผักสวนครัวและสมุนไพรมาประกอบอาหาร เครื่องใช้ในครัวเรือนที่นำมาใช้ต้องสะอาด การปรุงอาหารต้องให้ถูกสุขลักษณะ

3. ด้านความปลอดภัย ควรหมั่นดูแลลิ้นชักและกลอนต่าง ๆ ในบ้าน เช่น ประตูหน้าต่าง ตู้ให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงพร้อมใช้งานหากชำรุดให้รีบดำเนินการซ่อมแซมทันที และมีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับปฐมพยาบาลเบื้องต้น เมื่อนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย ถูกแมลงสัตว์กัดต่อยและอุบัติเหตุต่าง ๆ ควรมีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นก่อนนำส่งโรงพยาบาล ที่สำคัญควรมีตู้ยาสามัญประจำบ้านติดตั้งให้มองเห็นชัดเจน

4. ด้านการจัดการ ควรมีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเอื้อต่อการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเอาไว้สักประมาณ 2-3 โปรแกรม เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้เลือกโปรแกรมตามความสนใจพร้อมแจ้งราคาแต่ละโปรแกรมเอาไว้ด้วย หรืออาจจะจัดโปรแกรมตามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการนอกเหนือจากที่จัดโปรแกรมเอาไว้ เพียงแต่ต้องให้นักท่องเที่ยวต้องแจ้งล่วงหน้า อีกทั้งการจองที่พักต้องสามารถทำได้หลาย

วิธี เช่น การจองทางโทรศัพท์ การจองทางอินเทอร์เน็ต และการตอบรับการจองอาจต้องมีการเรียกเก็บค่าบริการบางส่วน (เงินมัดจำ) เพื่อเป็นการป้องกันในกรณีที่นักท่องเที่ยวไม่เข้าพักตามกำหนดหรือยกเลิกการเข้าพัก ซึ่งจะต้องชี้แจงระยะเวลาการยกเลิกการเข้าพักให้กับนักท่องเที่ยวได้ทราบด้วย

5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้หลากหลายกลุ่ม และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน เช่น กิจกรรมการประกอบอาชีพของชุมชนคือการทอผ้า การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การจักสาน ซึ่งในระหว่างนักท่องเที่ยวพักอยู่ในชุมชนจะต้องตระหนักเสมอว่าเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

6. ด้านสภาพแวดล้อม ควรช่วยกันรักษาสภาพเดิมของชุมชนเอาไว้ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้นักท่องเที่ยวพอใจจนทำลายวิถีชีวิตความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน อีกทั้งควรปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้สะอาดและสวยงามอย่างต่อเนื่อง โดยอาจจะมีการประกวดทุกเดือนว่าชุมชนไหนหรือคุ่มไหนจะได้รับโล่หรือธงนำไปติด เพื่อเป็นการกระตุ้นคนในชุมชนให้มีการพัฒนาและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงามอยู่เสมอ

7. ด้านมูลค่า ควรมีการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้มีความหลากหลายโดยใช้วัตถุดิบที่มีในชุมชนเช่นผ้าทอ ผ้าไหม ผ้าแพรวา นอกจากจะขายเป็นผืนแล้วควรนำมาประดิษฐ์คิดค้นเป็นผลิตภัณฑ์อื่นเพื่อเพิ่มมูลค่า เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าในหลาย ๆ กลุ่ม เช่น การทำกระเป๋าใส่โทรศัพท์ กระเป๋าใส่ไอแพด พวงกุญแจ สมุดบันทึกที่หุ้มปกทำด้วยผ้าทอลายต่าง ๆ ตุ๊กตา ปลอกหมอนอิง เป็นต้น เพื่อนำมาจัดจำหน่ายในศูนย์ศิลปาชีพผ้าไหมแพรวา และร้านค้าในชุมชน หรือเป็นสินค้าส่งออก เพื่อเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่งของชุมชน

8. ด้านส่งเสริมการตลาดควรสร้างเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นการรองรับการท่องเที่ยวอาเซียนและสากล เนื่องจากการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันทำได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว โดยในเว็บไซต์ควรระบุข้อมูล และรายละเอียดทุกประเภทให้นักท่องเที่ยวทราบด้วย อย่างน้อยควรมีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว รายละเอียดค่าใช้จ่าย การติดต่อ ที่เป็นปัจจุบัน รวมทั้งควรมีการสร้างเครือข่ายและเส้นทางท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียง

อภิปรายและสรุปผล

ความโดดเด่นของชุมชนผู้ไทยบ้านโพธิ์ที่ดำเนินวิถีชีวิตแบบพอเพียง มีวิถีการดำรงชีวิตอันสะท้อนถึงการพึ่งพาอาศัยอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง รวมทั้งความรักสามัคคีของชาวบ้านที่ร่วมกันสร้างชุมชนที่สงบงามมีความมุ่งมั่นในการรักษนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของตนไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนยังคงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นผู้ไทยติดตัวไปตลอด เช่น ภาษาพูด การแต่งกายและการทอผ้าไหมแพรวาที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น หากนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านโพธิ์ต้องพักอยู่กับครอบครัวชาวผู้ไทยจะได้รับบรรยากาศอบอุ่นแบบพี่น้อง และได้เรียนรู้การใช้วิถีชีวิตที่ดำเนินตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การทอผ้า การจักสาน การปลูกพุทรา สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ในจังหวัดหนองคาย (ดรุณี ช่อนกลิ่น, 2546) แต่มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ และการส่งเสริมที่ต่อเนื่องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการดำเนินการบ้านโฮมสเตย์ของชุมชนผู้ไทยได้หยุดการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมาเป็นเวลานานแล้ว และไม่ได้มีการขอประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ต่อหลังจากที่หมดอายุเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2556 อีกทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาพักส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่มาศึกษาดูงาน และกลุ่มสถาบันการศึกษาที่พานักศึกษามาเรียนรู้ศึกษาดูงานโดยจะได้รับการประสานงานมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มนักท่องเที่ยว มีเพียงเฉพาะกลุ่มเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องศึกษาแนวทางการพัฒนา บ้านโขงกุดหวาย จังหวัดมหาสารคามให้เป็นโฮมสเตย์ ที่ผลการวิจัยพบว่าหมู่บ้านโขงกุดหวายมีความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ได้ ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีวุฒิภาวะในการให้ความร่วมมือ บางส่วนยังมีการศึกษาน้อยซึ่งสามารถจัดการอบรมพื้นฐานความรู้ด้านการท่องเที่ยวได้ มีหน่วยงานท้องถิ่นที่เป็นศูนย์กลางการประสานงานในการจัดโครงการต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุนจากภาครัฐบาลในการกระจายอำนาจให้กับระดับท้องถิ่นก็มีส่วนร่วมในการผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ แต่ปัญหาที่พบคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมักขาดความต่อเนื่องในการให้การสนับสนุน (เจนศ ศรีสิดิต และคณะ, 2551) อีกทั้งยังขาดการส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านการเพิ่มรายได้ให้ประชาชนผ่านการให้ความรู้ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มทักษะและการหาช่องทางการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ทักษะในการทำโฮมสเตย์ของชาวบ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับจังหวัดนครนายก (ชนัดดา เพ็ชรประยูร และ มานพ ชูนิล, 2552) การบริหารจัดการของ

ภาคชุมชนก็มีส่วนในการดำเนินงานบ้านโฮมสเตย์ การประชาสัมพันธ์ที่ดำเนินการเองโดยชุมชนยังไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายหลัก ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวน้อย ช่องทางที่ใช้ในการติดต่อมีช่องทางเดียวคือทางโทรศัพท์ ควรเพิ่มช่องทางในการติดต่อให้มากขึ้น การส่งเสริมการตลาดยังคงอาศัยหน่วยงานจากภาครัฐช่วยเหลือสมาชิก ควรพัฒนาที่พักให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมของโฮมสเตย์ให้สะอาดและปลอดภัย พร้อมสำหรับเตรียมการต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องการพัฒนาศักยภาพการตลาดบริการของโฮมสเตย์ที่ได้รับรองมาตรฐานในจังหวัดนครราชสีมา (กาญจนา สุคันธสิริกุล และคณะ, 2558)

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). **แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2550 – 2559.**

กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.

กาญจนา สุคันธสิริกุล และคณะ. (2558). **การพัฒนาศักยภาพการตลาดบริการของโฮมสเตย์ที่ได้รับรองมาตรฐานในจังหวัดนครราชสีมา.** รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2542). **การวางแผนและการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว.** กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชนิดดา เพ็ชรประยูร และมานพ ชูนิล. (2553). **ทักษะในการทำโฮมสเตย์ของชาวบ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับจังหวัดนครนายก.** ภาควิชามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ดรุณี ช่อนกลิ่น. (2546). **การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวแบบ Home stay ในอำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย.** การศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธเนศ ศรีสถิต และคณะ. (2551). **ศึกษาแนวทางการพัฒนาบ้านโขงกุดหวายจังหวัดมหาสารคามให้เป็นโฮมสเตย์.** รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2554.**